प्रपतन न० प्रपतत्यस्मात् प्र+पत–भीमा० अपादाने ल्युट् । १पतनापादाने वृक्षादौ । भावे ल्युट् । प्रकर्षेण २पाते तत्प्रयोजनमस्य छ । प्रपतनीय प्रपातसाधने त्रि० ।

प्रपथ पु० प्रकृष्टः पन्थाः प्रकृष्टः पन्था यत्र वा अच्समा० । १प्रकृष्टमार्गे २तद्युक्ते त्रि० ऋ०१।१६६।९ [स्त्री राजनि०।

प्रपथ्य त्रि० प्रकृष्टं पथ्यं प्रा०स० । १अत्यन्तहिते २हरीतक्यां

प्रपद न० प्रारब्धं पदम् प्रा०स० । पादस्याग्रभागे अमरः । प्रपदं व्याप्नोति ख । प्रपदीन पादाग्रव्यापके त्रि० आप्रपदीनशब्दे माघः ३।१२उदा०दृश्यम् । [इति चण्डी ।

प्रपन्न त्रि०प्र+पद-क्त । शरणागते "प्रपन्नार्त्तिहरे ! देवि !"

प्रपन्नाड पु० प्रपन्नान् अलति भूषयति अल-अण् उप०स० लस्य डः । १चक्रमर्दे रत्नमा० । तस्य दद्रुरोगिभिः सेवने तेषां रोगनिवारणेन भूषकत्वात्तथात्वम् ।

प्रपा स्त्री प्रपीयतेऽस्यां प्र+पा–घञर्थे क । पानीयशालायाम् । पानीयशालिकाशब्दे ४३०६ पृ० दृश्यम् ।

प्रपाठक पु०प्रकृष्टः पाठोऽत्र कप् । १वेदस्याध्यायांशभेदे २श्रौतग्रन्थांशभेदे च । [तले राजनि० ।

प्रपाणि पु० प्रकृष्टः पाणिः प्रा०स० । करस्याधोभागे पाणि-

प्रपात पु० प्रपतत्यस्मात् पत-अपा०घञ् । १तटरहिते २निरवलम्बे ३पर्वतस्थानभेदे अमरः । ४निर्झरे ५कूले च मेदि० यस्मात् पतने अवस्थानाय क्रियाभेदो न भवति ६तादृशे स्थाने । भावे घञ् । ७अवस्कन्दे हेमच० ।

प्रपानक न० प्रकृष्टं पानमस्य कप् । खण्डमरिचादिमिश्रिते पानीयद्रव्यभेदे "प्रपानकरसन्यायाच्चर्व्यमाणो रसो भवेत्" यथा खण्डमरिचादीनां सम्मेलनादपूर्व इव कश्चिदास्वादः प्रपानकरसे सञ्जायते विभावादिसम्मेलनादिहापि तथेत्यर्थः" सा०द० । कृतान्नशब्दे २०८४पृ०दृश्यम् ।

प्रपापूरणीय त्रि० प्रपापूरणं प्रयोजनमस्य "छप्रकरणे विशिपूरिपतिरुहिप्रकृतेरनात्" वार्त्ति० छ । प्रपापूरणप्रयोजनके । [शब्दमाला ।

प्रपावन न० प्रपेव कामपूरकं वनम् । कामारण्ये वनभेदे

प्रपितामह पु० प्रगतः पितामहं कार्यत्वेन अत्या०स० । १पितामहपितरि अमरः । तस्य पत्नी ङीष् २प्रपितामही तत्पत्न्यां स्त्री "स्वेन भर्त्रा सह श्राद्धं माता भुङ्क्ते स्वधामयम् । पितामही च स्वेनैव स्वेनैव प्रपितामही" दायभागधृतवचनम् । पितामहस्य प्रजापतिजनकस्य चतुर्मुखब्रह्मणः जनके ३परब्रह्मणि "भूर्भुवः स्वस्तरुस्तारः स पिता प्रपितामहः" विष्णुस० । "यो वै ब्रह्माणं विवदधाति पूर्वम्" श्रुतेस्तस्य पितामहब्रह्मस्रष्टृत्वात्तथात्वम् । "सोऽभिध्याय शरीरात् स्वात् सिसृक्षुर्विविधाः प्रजाः । अप एव ससर्जादौ तासु बीजमवासृजत् । तदण्डमभवद्धैमं सहस्रांशुसमप्रभम् । तस्मिन् जज्ञे स्वयं ब्रह्मा सर्वलोकपितामहः" मनुना सर्वपितामहस्यापि तेन सृष्टत्वात्तस्य तथात्वम् ।

प्रपित्वे अव्य० उत्तरायणे निघण्टुः ।

प्रपुन्नाड(ट) पु० पुमांसं नाटयति नडयति नड–भ्रंशे नट-अवस्यन्दने वा अण् प्रकृष्टः पुन्नाडः (पुन्नाटः) प्रा०स० । १चक्रमर्दे (चाकुन्दा) वृक्षे । डस्य लत्वे प्रपुन्नालोऽप्यत्र । २दद्रुमर्दने अमरः । पृषो० प्रपुनाड (पुपुन्नड) इत्येतावपि तत्रार्थे अमरे पाठान्तरम् ।

प्रपूरिका स्त्री प्रकर्षेण पूर्य्यते कण्टकैः पूर–कर्मणि घञ स्वार्थे क टाप् कापि अत इत्त्वम् । १कण्टकार्य्याम् हेमचन्द्रः २प्रकर्षेण पूरके त्रि० ।

प्रपूर्वग पु० प्रकृष्टः पूर्वगः पूर्ववर्त्ती प्रा०स० । सृष्टेः प्राग्वर्त्तिनि १परमेश्वरे "सदेव सौम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयमिति श्रुतेः तस्य तथात्वम् । तद्रूपेण ध्येये २अश्विनीकुमारद्वये द्वि०व० । भा०आ०३अ० अश्विनीकुमारस्तुतिः ।

प्रपौण्डरीक पु० पुण्डरीक+स्वार्थेऽण् प्रकृष्टं तदिव पुष्पं यस्य । गजमनुष्याणां चक्षुर्हितकारके शालपर्णीतुल्यपत्रके क्षुपभेदे अमरः ।

प्रपौण्डरीकाद्य न० "प्रपौण्डरीकमधुकपिप्पलीचन्दनोत्पलैः । सिद्धं धात्रीरसे तैलं नस्येनाभ्यञ्जनेन वा । सर्वानूर्द्ध्वगदान् हन्ति पलितानि च शीलितम्" चक्रपाणिदत्तोक्ते तैलभेदे ।

प्रपौत्र पुंस्त्री०प्रगतः कारणतया पौत्रम् अत्या०स० । पौत्रस्य १पुत्रे तत्कन्यायां स्त्री ङीप् ।

प्रफर्वी स्त्री प्रकृष्टं पर्व नितम्बस्थानं यस्याः स्त्रिया ङीप् पृषो० । प्रशस्तनितम्बायां स्त्रियां ऋ०१०।८५।१२ भा० । फर्वति गतिकर्मा इति वेददीपः । २प्रकृष्टगतियुक्ते त्रि० यजु०१२। ७६ वेददीपः ।

प्रफुल्त(ल्ल) त्रि० प्र+फल–क्त आदित्वात् इटोऽभावे अत इत्त्वम् प्र+फुल्ल–विकाशे अच् वा (लद्वययुतः)। विकाशयुते अमरः । "लौध्रद्रुमं सानुमतः प्रफुल्त(ल्ल)म्" रघुटीकायां मल्लिनाथेन द्विधापाठः समर्थितः । [त्रिका० ।

प्रबन्ध पु० प्र+बन्ध–भावे घञ् ।१सन्दर्भे ग्रन्थादेः २रचने च